

SZEGED

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Kölcsey-utca 6. (Profétaszálló, I. emelet 6.) Telefon 13-33. A „Szeged” megjelenik hétfő kivételével minden nap. Egyes szám ára 200 korona. Előfizetési árak: Egy hónapra Szegeden 4000, Budapesten és vidéken 4100 kor.

Hirdetési árak: Félhasabon 1 mm. 50, egy hasabon 100, másfél hasabon 150 K. Szövegkört 25 százalékkal drágább. Apróhirdetés 100, kövér betűvel 200 K. Szövegkörti közlemények soronként 800 K. Nyiltér, családi értesítés 1400 K. Többeszi feladásnál árengedmény.

IV. évfolyam.

Szeged, 1923 szeptember 8, SZOMBAT.

204-ik szám.

Levél Japánba.

Testvérem a Felkelő nap országában, ahol millióknak nem kelt fel többet a nap, akik este még vidáman és boldogan bucsuztak tőle, — testvérem, nem tudom, eljut-e hozzád ez a levél. Hiszen a te hazádban nincsen többé vasút, amelyik elvigye, nincs posta, amelyik megkeresse a címzettet és nem is tudnám hogy címezni ezt a levelet. Régen volt, mikor itt jártál felénk és mint a messze kelet mindenre kíváncsi vándora, benéztél ide is, a könyvek kriptájába, magad is bibliotekárius Nippon földén, könyvek és virágok barátja. A nevedet rég elfelejtettem azóta, furcsa betűidet a vendéghelyen nem tudom elolvasni, csak barna nyops szemedre emlékszem, amely bentülő és fénytelen volt a kerek pápaszem alatt — a könyvtáros-szemek hamar hervadnak keleten és nyugaton — és sárga kis kezedre, ahogy fölvetted az asztalomról a *Kokoro* német fordítását és aláhúztál benne egy, egyetlen egy mondatot. Ezt: — *Csak törvény van a világon és semmi más nincs, csak a törvény.*

Erre emlékeztem most, szegény testvérem, aki talán elégett könyvesházad kormos üszkein ülsz, talán az asszonyodat síratod, aki tűzhál elől a halál vizébe menekült, talán gyermeked után sóhajtasz, aki néped híre szerint a Lélek folyó száraz medrében jár szik már apró kísérletes kavicsokkal, amelyek nem vének árnyat, — de ha mindent elvesztettél is már, amiért érdemes elviselelni az életet, filofózus maradtál a halál lábainál is. Mert a könyvek eléghetnek, de a könyvek embere a fejére szálló hamufelhők alól is a bölcs szemével nézi a temetkező világot. Mondhatnám neked, testvérem, hogy *ingwa*: végzet és *akirame*: megnyugvás, amely két szó, a hogy Lafendio Hearn mondja, olyan közönséges és gyakori a te néped mindennapos beszédében, mint a miénkben a „jó”, meg a „rossz”, — de én csak arra emlékeztem, amire te tanítottál engem: *csak törvény van a világon és semmi más nincs, csak a törvény.*

Te akkor nem arra a törvényre gondoltál, amit az emberek csinálnak és én sem arra gondolok. Az emberek vízbe írják törvényeiket és a hullámok elviszik, homokba vésik és a szelek beietetik őket. Az emberek törvényei tökéletlenek és mulandók, mint az emberek s akik az egyik törvény vérdra hurcol, azt a másik oltárra teszi. Az emberek törvényei játékok, amelyek eltörnek néha még annak a nemzedéknek a kezén, amelyik csinálta őket és helyet engednek új játékoknak. Az a törvény, amely igazán van és amelyen kívül nincs más a világon, a természet törvénye, a teremtés törvénye, amely örök, mint az, aki hozta.

Testvérem, te ismered a te szigethazád történetét és tudod, hogy ősidők óta örök mozgásban van Dai Nippon földje, mert két démonrengeni szüntelentül: a tűz, meg a víz. A te hazádban százhatvan esztendő óta statisztikát vezetnek a földrengésről és ez a statisztika azt mutatja, hogy a te hazád területén minden nap négyszer rázkódik meg a föld. Szent hegyetek tüze és tengeretek szökőárja sokszor pusztította már el napfényes városaitokat és mosolygó kerleiteket, de emberáldozatoknak olyan hekatombáját még soha nem jegyezte fel a történet, mint most. A régi Japán alkalmazkodott a japán föld természetéhez: háza, palotái, templomai fából és bambuszból készültek s ha sokszor összedültek is, mint a kártyavár, halkan omltak össze és nem temették maguk alá emberéletek millióit. Az új Japán megtagadta a kelet törvényét és kőbe öltöztött, mint a távol nyugat, amelynek csodáit mohón tette a magáévá. Az álmok országának virágvárosaiból nagy, komoly kővárosok lettek, mint gyermeklelkű fiaiból európai katonák, diplomáták, tudósok és proletárok. A boldog kis szigetországból, ahová a nyugat fáradt költői elandalító motívumokért

jártak, világhatalom lett, minden fényével és átkával ennek a pozíciónak. Az az ország, amelynek nyugatra tévedt gyermekeit fél századdal ezelőtt még utálkozó kíváncsisággal nézik az európai metropolisokban, mint exotikus állatokat szokás, főelyre jutott a népek asztalánál, megszerezve magának a világ becsülését és a versengő nagyhatalmak hizelkedését, amely retegének szolgált álarcul. És amikor a megtomlott világban jóformán maga maradt egészségnek és erősnek s talán arra gondolt, hogy most már kinyújtja kezét a világhegemonia után — akkor meghasadt alatta az anyaföld és a két démon, a tűz és víz beletaszították a pokoli dágványba a világhatalmat kővárosaival, vasútjaival, alautjaival, kaszárnyaival, parlamentjé el, minden európai kultúrájával együtt és amit meghagytak belőle, az a

világ legszegényebb és legszánandóbb kis nemzeté lett, az irgalom portáján és koldus-kenyerén.

Szegény testvérem, te az európai kultúra embere vagy és nem hiszel néped ősi kultuszában, amely primitív és szegényes dogmatikájú: abban áll az egész, hogy a holtak halhatatlannak, lelkeik körülbegnek bennünket és tisztelnünk kell őket, mert ők irányítják a mi tévelygő életünket. Te modern ember vagy túl a nagyapád shinto-vallásán és most mégis meg kell hallanod az ősök riadó parancsát a Fuzsiyama dűbörgésében, a tájfún tombolásában, a tengerár menyörgésében:

— *Nincs semmi a világon, csak a föld törvénye, a természet törvénye és halála a keletnek és halála a nyugatnak, ha elszakad a szádmára adott törvénytől és a nem neki szabottat teszi a maga törvényévé.* (m.)

A genfi találkozás.

Bethlen István gróf miniszterelnök és Benes cseh külügyminiszter találkozásáról genfi jelentés nyomán hivatalos helyről a következőket közlik: C-ütrők délelőtt Bethlen István gróf és Daruváry külügyminiszter összejöttek Benes cseh külügyminiszterrel. A megbeszélés kiterjedt mindazon kérdésekre, amelyek a két ország között függőben vannak. A tárgyalás az engedékenység szellemében folyt. Az elért eredmények alapján remélhető, hogy a két országot eddig egymástól elválasztó nehézségek el fogják tűnni. A tanácskozás ki fog terjedni *Magyarország pénzügyi talpraállásával kapcsolatos kérdésekre is.*

A magyar kormányférfiak és a cseh külügyminiszter találkozásáról az MTI a következőket közli: A találkozás a *Metropol*-szállóban történt, Benes cseh külügyminiszter lakásán. Tárgya-

lásul azok a gazdasági, jogi és politikai jellegű kérdések szolgáltak, amelyekről a két állam között már eddig is folytak tanácskozások. A megbeszélés délután 4 és este 8 óra között tartott és csupán a tea szakította meg. A hangulat mindvégig barátságos volt. Cseh részről Benes és Koenzl-Jeziniévszki, a külügyminisztérium politikai osztályának vezetője, magyar részről Bethlen István gróf és Daruváry külügyminiszter volt ott. Beható viában megállapodás létesült arra nézve, hogy milyen elv szerint fogják elintézni azokat a kérdéseket, amelyek tekintetében eddig még megegyezés nem jött létre. Az összejövetelről a magyar kormányférfiak kijelentették, hogy a tárgyaláson jobb légkört teremtettek. Megállapodás történt abban a tekintetben is, hogy a tárgyalást legközelebb folytatják.

Majdnem megbuktatták a kormányt.

(A Szeged budapesti tudósítójától.) A nemzetgyűlés pénteki ülésén véletlenségből kevés híján megbuktatták a kormányt. Az ülés csendes lefolyású volt délutánig, a napirend megállapításáig. A véletlen baleset azzal kezdődött, hogy Sándor Pál minden kormánybuktató különleges szándék nélkül szőnyegre hozta a napirendhez történt felszólalásában a kormány svájci gabonavásárlását. Nem kérték — mondotta — az üzleti és korrektségében, de okai vannak rá, hogy *hozzánemértést* lásson a dologban. Indítványozta, hogy *tűzzék az ügyet a következő ülés napirendjére.* A közéleti miniszter beszéde után szavazásra bocsátották a kérdést, hogy az elnök napirendjét, vagy Sándor Pál napirendi indítványát fogadja-e el a Ház. Mivel a kormánypárti képviselők más ügyekkel vannak most a nemzetgyűlésen kívül elfoglalva, már a felállással való szavazások összeolvasásának a kezdetén kiderült, hogy a *többség ülve maradt.* Ekkor Sándor Pál még a szavazás befejezte előtt visszavonta indítványát. „Puccs, puccs!” kiáltották erre a szélsőjobbon. Nagy kavarodás támadt, egyszerre sokan akartak hozzászólni a házszabályokhoz, úgy hogy az óriási zajban az elnöknek *hosszu időre felbe kellett szakítani az ülést.* A közel kétórai szüntetés után az elnök kijelentette, hogy Sándor Pálnak a szavazás alatt is joga volt visszavonni indítványát s hogy ő, az elnök, a zajban nem hallotta, hogy Dénes István az indítványt magáévá tette. Mikor pedig a szélsőjobbról gúnyosan kérdezték, mi célja volt Sándor Pálnak az indítvány visszavonásával, Rassay Károly a liberálisok nevében nyíltan kijelentette, hogy *most, amikor Bethlen országosan fontos érdekből van külföldön, pártja nem tartaná becsületes eljárásnak Bethlen háta mögött a kormánybuktatást.* Rámutatott ellenben arra, hogy a *fajvédők kétszínűen viselked-*

tek. Mert Gömbös Gyula, a vezetőjük hálás köszönettel vette ugyan tudomásul Bud miniszternek Sándor Pál felszólalására adott válaszát, de a *fajvédők azért a szavazásnál ülve maradtak volna a kormánybuktatáshoz.* Mivel Dénes István magáévá tette Sándor indítványát, arra újra leszavaztak és az indítványt most a szociáldemokrata párt kivételével az *egész Ház elvetette.* Így simult el az eset, amely könnyen kormánybuktatásra vezethetett volna. Részletes tudósításunk a következő:

A létszámcsökkentési javaslat.

A nemzetgyűlés pénteki ülését háromnegyed 11 órakor Scitovszky Béla nyitotta meg. Jelenti, hogy az igazoló bizottság a benyújtott panaszok elutasításával Herczeg Béla és Rácz János mandátumát igazolta. Attértek ezután a *létszámcsökkentési javaslat* tárgyalására.

Rakovszky Iván belügyminiszter válaszol a 13. szakasznál történt felszólalásokra. Kijelenti, hogy helyesli Östör József felfogását, amely szerint a gyámügyet rendezni kell, kész is erre már a tervezet, de a gyámügyi eljárást egyelőre rendelettel szabályozza. A szakaszt elfogadják.

A 15. szakasznál Nagy Ernő azt ajánlja, hogy a megyei és törvényhatósági tisztviselők létszámcsökkentéséről egy hattagu bizottság határozzon s végső fokoz a belügyminiszter döntson. A Ház az indítványt *nem fogadja el.*

A 16. szakasznál Hegymegi Kiss Pál határozati javaslatot nyújt be, hogy azokban a megyékben és városokban, amelyekben a képviselőtestületi választások még az idén esedékesek, a létszámcsökkentést halasszák el választás utánra.

Nem fogadják el. Elfogadják ellenben a Ház Strauss Istvánnak azt az indítványát, hogy 1924 januárban a belügyminiszter köteles rész-

letes jelentést terjeszteni a nemzetgyűlés elé az állami és törvényhatósági közalkalmazottak létszámcsökkentéséről.

Az új 18. szakasznál *Hegymegi Kiss Pál* módosítást ajánl a felekezeti tanárok és tanítók államsegélye érdekében.

Nagy Ernő kritikálja a kultuszminiszter működését. Azt mondja, hogy a kultuszminiszter két ballábbal jár.

Mayer János: Izléstelenség ilyet mondani!

Nagy Ernő: Én tanultam illemtant. A képviselő ur úgy látszik nem tanult. (Derűtlenség.) Csatlakozik *Hegymegi* javaslatához.

Petry Pál kultuszminiszteri államtitkár felszólalása után az indítványt elvetik.

Az új 19. szakasznál *Hegymegi Kiss Pál* kéri a kultuszminisztert, hogy a népnevelés érdekében álljon el ettől a javaslattól, hogy a tanítókat ne a főispán, hanem a tanfelügyelő nevezze ki.

Nagy Ernő azt kívánja, hogy a tanítókat a belügyminiszter nevezze ki és ne a főispán.

Szünet után két óraker nyitja meg újból az ülést *Huszár Károly* alelnök.

Bartos Andor a régi 18. szakasz törlését kéri és helyette új szakasz beiktatását javasolja. A kultuszminisztert a jelen törvény felhatalmazza arra, hogy az elemi népiskolai tanítók ügyének közigazgatását kinevezési jogának fenntartásával rendeleti úton intézze. Ennek megfelelően kéri a 18. szakasz törlését. Hosszabb vita után ezt elfogadják.

A szakaszokat ezután kisebb módosításokkal elfogadják.

A 22. szakasznál *Szabó József* (budapesti) kifogásolja, hogy a tisztviselők elhelyezésére új hivatali állítanak, noha azt a népjóléti minisztérium is el tudná intézni.

Vass József népjóléti miniszter szerint nincs szó újabb hivatal létesítéséről.

A szakaszt s a még hátralevő kettőt elfogadják, amivel a tisztviselői létszámcsökkentésről szóló javaslatot részleteiben is megszavazták.

Wolff Károly szólalt fel ezután személyes kérdésben, majd az elnök tette meg a napirendi indítványt. A legközelebbi ülés hétfőn lesz.

Sándor Pál a svájci gabonaeladásról.

Sándor Pál a napirendhez szólal fel. Indítványozza, hogy a napirend 7. pontjához vegyék fel a gabonakivitel ügyét. Nem helyesli, hogy a népjóléti miniszter a kormány nevében megkötött olyan szerződést, melyet nem terjesztettek a Ház elé. Jól tudja, hogy a szerződés teljesen korrekt, csak azt szeretné tudni, hogy kellő hozzáértéssel kötötték-e meg. A Futurának nincs még a megfelelő mennyiségű búzája és most nyakra före vásárolja össze. Fejtegeti, hogy a buza drágulásával drágulnak az ipari cikkek is. Bár a közéletmezési miniszter azt mondta, hogy nem voltak közvetítők, még is tudja, hogy voltak közvetítők. (Nagy zaj az egész Házban.)

Felkiáltások: Kik azok? Halljuk, halljuk.)

Sándor Pál felsorolja három-négy kereskedelmi vállalat igazgatójának a nevét. Kijelenti, hogy azt érti közvetítés alatt, hogy a közéletmezési miniszter három-négy frankkal olcsóbban adta el a búzát. Ez az olcsóbb eladás 12-14 milliárdot tesz ki. Ismételten kéri a Házat, ne távozzék oly hangulatban, hogy nem intézték el megfelelően ezt a szerződést az állam részéről, hanem tűzzék napirendre, hogy a szerződés minden pontját megismerhessék a képviselők.

Bud miniszter válasza.

Bud János közéletmezési miniszter: Már tegnapi beszédemben kifejtettem, hogy semmiféle titkolni valóm nincs. Minden egyes pontját megismertettem a szerződésnek. El voltam arra készülve, hogy támadni fognak, de ezeket a támadásokat is állni fogom. Elismerem, lehetett volna jobb árakat is elérni, de ki kell jelentenem, hogy olyan árakat sikerült elérnem, mely az akkori jegyzésnek megfelelt. Tegnap nem ok nélkül tértem ki arra, hogy közvetítők óriási számban jöttek. Azonban ünnepélyesen kijelentem erről a helyről, hogy semmiféle közvetítési senki részéről igénybe nem vettünk. Tiltakozom az egész kormány és az egész ország nevében, hogy úgy állítsák be a dolgot, hogy a svájci kormány közvetítési díjat is fizetett. Nem volt kinek fizetnie és nem volt, aki fizesse.

Szabó Sándor a napirendhez szól. Kéri az elnök napirendi javaslatának elfogadását.

Gömbös Gyula köszönetet mond *Bud János*-nak a keresztény ellenzék nevében. A miniszter az egész ország háláját érdemli meg. Kéri az elnök napirendi javaslatának elfogadását.

Viharos szavazás.

Az elnök szavazásra teszi fel a kérdést. Akik az elnök napirendi indítványa mellett szavaznak, álljanak fel. A jobboldali képviselők felállanak. *Felkiáltások balról: Kisebbség! Kisebbség!* Most megzámolják a szavazókat óriási zajban.

Az elnök számlálás közben bejelenti, hogy *Sándor Pál* visszavonta indítványát. (Felkiáltások a szélsőjobbról: *Puccs! Puccs!*)

A nagy zaj miatt az elnök felfüggeszti az ülést, amelyet 4 óraker nyit meg újból *Huszár Károly*. Kijelenti, hogy *Sándor Pál* visszavonta indítványát, a nagy zajban nem tud a megállapítani, volt-e valaki, aki azt magáévá tette. Még most sem tudja, volt-e olyan.

Dénes István jelentkezik.

Most hosszú házszabályvita keletkezett arról, hogy szavazás közben lehet-e visszavonni az indítványt. Az elnök azt bizonyítja, hogy igen.

„Kétszínű játék“.

Dénes István: Mi rejlett *Sándor Pál* kifutása alatt? Ha *Sándor Pál* nem akarta, hogy javas-

latát a Ház elfogadjá, miért terjesztette elő?

Rassay Károly a fajvédők felé kiáltja: *Mert ott folyt a kétszínű játék.* További beszédében kifejti, hogy *Sándor Pál* indítványának visszavonását helyesli. *Azok, akik Bud miniszter beszédét megtapsolták, a szavazás alatt ülve maradtak.* Nyíltan kimondja, hogy amikor a kormányelnök külföldön tárgyal igen fontos ügyben, a legszerencsétlenebb dolognak tartaná a kormány leszavazását. *Súlyos hiba lett volna a kormány megbuktatása.*

Gömbös Gyula: Visszautasítja *Rassay* állítását, mintha a keresztény ellenzék kétszínű játékot folytatott volna a szavazásnál. A keresztény ellenzék tagjai a kérdés feltevésénél nem látak tisztán, különben is tévesen volt feltéve a kérdés. Ha a kormányt akarták volna leszavazni, megtehették volna anélkül, hogy ő felszóllt volna. Hiszen egy órán keresztül állandóan többségben volt az ellenzék.

Haller István visszautasítja *Rassay* állítását. *Szakács Andor* kijelenti, hogy az elnök nem tette fel helyesen a kérdést.

A nemzetgyűlés többsége *Sándor Pál* indítványa, illetőleg a *Dénes István* által magáévá tett indítvány ellen szavaz és így az indítványt elvetik.

Az elnök a jegyzőkönyv hitelesítése után háromnegyed 5 óraker rekeszti be az ülést.

Amerikai hadirepülők

tegnap reggel eredményesen mutatták be a parti védelemnek hadihajók elleni működését. A virginiai Hetterss-fok mellett elsüllyesztettek két hadihajót, amelyet a lefegyverzési szerződés értelmében meg kellett semmisíteni. Körülbelül 200 mérföldnyire attól a ponttól, ahol a hajó állt, nyolc repülőgép szállt fel. Egyik a hajót 3000 méter magasból 13 bombával 29 perc alatt ostromolta meg, de a kísérlet nem sikerült. A repülőgépek ekkor 2000 méter magasra ereszkedtek alá és a hajót három perc alatt a tenger fenekére küldték.

A Fekete-tengeren

feléledt a kalózvilág és néhány hét óta állandóan nyugtalanítja a tengeren közlekedő teherhajókat. A napokban torlások támadtak meg az „Amon“ nevű bulgár teherhajót, melyet kiraboltak és a kapitányt a legénységgel együtt meggyilkolták, a hajót pedig felgyújtották és elsüllyesztették. A rablás a kikötőtől három mérföldnyire történt. A hajón nagymennyiségű benzint volt, melyet a tűz felgyújtott. A robbanás a hajót legénységével és kapitányával együtt levegőbe röpítette. Várna kikötőjéből láták a hajó felrobbanását és azonnal mentő- és üldözőhajókat küldtek ki, melyek azonban eredménytelenül tértek vissza.

Színház.

Irta: *Móra Ferenc.*

Ne tessék megjedni, nem aktuális a tárcám és nincs semmi összefüggésben a színházkérdéssel. (Hiszen ha összefüggésben volna, akkor az volna a címe: *circusz*.) Az én számomra egyáltalán nincs is színházkérdés. Azon kivételes emberek közé tartozom Szegeden, akik nem értenek a színházhoz és már foglalkoztam is azzal a gondolattal, hogy megalapítom önként jelentkezőkből a színházhoz nem értők kulturális egyesületét. De egy jól szervezett egyesülethez legalább tíz ember kell (egy díszelnök, egy elnök, egy ügyvezető elnök, három alelnök, egy főtitkár, két titkár, egy jegyző, — de hol van még akkor a pénztáros, aki a könyvradományokat gyűjti?) — és Szegeden, amint mondják, legfeljebb öt ember található, aki elismeri, hogy nem ért a színházhoz s ezek közül is egy színész, egy színházi bizottsági tag és egy szindarabíró, ezekkel tehát semmit se kezdek.

Gondoltam arra is, hogyha ráérnék felmenni a közgyűlésre, megindítványoznám, valahogy kapcsolják össze a kulturpalotát a színházzal, — hátha ezen a réven a kulturpalota kulturális fontosságát is el lehetne hitetni a közvéleménnyel. Mert ezt negyven esztendő alatt nem sikerült elérni, holott azalatt legalább félmillió ember vette hasznát a könyvtárnak és legalább egymillió járt a múzeumban. De azért azt még nem értem meg, hogy a kulturpalota iránt való

kulturérdeklődésből estek volna egymás torkának az emberek, vagy a kulturpalotáról oldal-számra cikkeztek volna az újságok, — ellenben azt már hallottam néhányszor, hogy a kulturpalota fölösleges luxus, mert ott vagy regényt írnak, vagy regényt olvasnak, de semmi hasonraló dolgot nem művelnek. Sőt egyszer az a terv is felmerült, hogy a kulturpalotában kellene baromfikiállítás rendezni, mert ott szép tágas termek vannak. Azért is nem megyek a közgyűlés elé az ötletemmel, mert attól tartok, utoljára valami praktikus határozat lesz a dologból. Például kimondják, hogy a kulturpalotának csak akkor lesz kulturális fontossága, ha a leendő új igazgató ott rendezi az éjszakai előadásokat.

Igy állván a dolog, inkább csak megmaradok a kenyérem mellett: nem leszek kultur-ember, nem szólok hozzá az aktuális színházi kérdéshez, hanem elmondom, hogyan nyílt meg a szegedi *Theatrum* száz esztendővel ezelőtt a városházán berendezett szalában. (Csak hét pengőforint árendát fizettetett érte egy időnyre a tanács, mert „mi és népeink inkább gyönyörködünk a játéknak szemlélésében és a magyar nyelv és nemzet dicsőségében, mintsem az ilyetén árendának jövedelmében“.)

— Örömmel fogadja városunk kebelébe egy színésztársaságot *Kilényi* vezérlete mellett — írja a *Honművész* szegedi tudósítója —, hogy évi szokásként csinos darabjaival miveltebb pártfogóját mulattassa. Ezek viszont gyengéd remény-

nyel eltelve várják, hogy a társulat célirányos rendeltetésének a megelégedésig legalább díszesen megfelelni képes leend. De vajmi hisz reményünk a csalfa csüggedés ölébe kezde süllyedni, midőn városunk Thália-templomát a társaság *Költő és Hangász*, vagy *Spekuláció pénz nélkül* című vigjátékkal nyitván meg.

A kritikuskak nemcsak a darab nem tetszett — amely második címéből ítélve most is aktuális volna —, hanem a színészekkel se volt megelégedve. *Kilényi* ur ellen az volt a panasza, hogy „setét és fület sértegető szavajárásai vannak, mint *miccsodá! háj, háj!* (hosszan), *persze, muszáj*“ stb. Sokalja ezeket a „póriasság“-okat, amelyeket oly sűrűn használt az aktor, hogy „írész-közt kényteleníttem vinni gyakor előfordulásuk számának feljegyzésére“. S nem tudta a kritikus, „a nevelés, vagy bosszankodás anygával fogjon-e kezét, mikor *Kilényi* ur az utas szerepében *Kecskemét* körül jár, mégis *Horgosra* rendeli a kocsját.

„*Valter* hangász szerepét *Latabár* ur adta, a játék színi hirdetemény szerint a kassai énekes társaság tagja, ki körének dicsően megfelelő lett volna, ha szerepét jobban tulajdonává teendi.“

Még jobban fölháborodik a kritikus azon, hogy a költő és hangász ur *borzasztó sok almát megesznek és tömérdek tejet és bort megisznak* a színpadon s ezt oly módon teszik, hogy majd megfuladnak tőle.

„*Nancei*, sze:elméi gerlicenként nyögdecselő

Faragó Ödön.

Egy jelenleg Szegeden tartózkodó nagy tekintélyű kassai magyar ember hozta be a Szeged szerkesztőségébe az alábbi igen érdekes kis portrét, amely élesen domborítja ki, hogy Faragó Ödön mivel érdemelte ki Gaál Endrétől azt, hogy „ma nem több, mint egy letört színigazgató” és hogy ha az is, mi tette azzá?

1923 március tizenötödikén cseh légionáriusok (ugyanazok, akik egy nekik nem tetsző nyilatkozata miatt Rasin cseh pénzügyminisztert revolverlövéssekkel leterítették) dorongokkal fölfegyverkezve ostromot intéztek a kassai (szerintük kosicei) színház ellen, horda módjára vad csatakiáltásokkal betörték a nézőtérre és halálra keresték Faragó Ödönt. A bűne egyetlen tulajdonsága volt: *magyarsága*. Faragó éppen akkor Budapesten időzött. Ez mentette meg az életét. Mert a kegyelmet nem ismerő légionáriusok megelégedtek azzal, hogy tönkrezúzták a színház minden magyar vonatkozású tárgyát, a könyvtár értékes és pótolhatatlan magyar szövegek könyveit darabokra tépték, az összes magyar felirásokat bajonettel leverték, magyarszidó feliratokkal pingálták tele a színház minden helyiségét és győzelemittasan, bunkóbotokat forgatva a láthatatlan ellenség ellen, ahogy ezt a háború cseh hadvezéreitől tanulták, hagyták oda a magyar kultúra megszentelt területét otthonát. Faragó a rombolás után egy nappal jött haza és mit tett: a következő napra műsorváltozást jelentett be és egy internacionális operett helyett hirtelen — Bánk bánt tűzte a műsorra. Ez volt Faragó Ödön.

De követelt el Faragó Ödön egyéb „meggondolatlan” is Kassán. Becitálták Pozsonyba egyenesen a tót miniszter elé. Csak akkor tarthatja meg a jövő évre a színigazgatói koncessziót, ha elbocsátja magyar illetőségű tagjait és csehszlovák tagokat fog szerződíteni. Szegény Faragó, aki mögött nem voltak sem magyar milliárdok (mert szokolban ennyi sem lett volna sok a kiebrudalt magyar színészek nyomorának enyhítésére), aki még „csak” nem is volt — hogy nagyobb ne mondjunk — Magyarország miniszterelnöke, akinek hivatalból kötelessége Magyarország becsületéért helyt állani, ha lehet és elvérezni, ha muszáj, ez az egyedül álló, a magyar nemzeti kultúra életéért küzdő „komédiás” oda ment állni Szlovénzko „feljhatalmu” minisztere elé, ekkép szólván: „Magyar művészeimről nem válok meg, azok ide velem jöttek és innen együtt megyünk csak el”. A „feljhatalmu” nagy ur meghökken. Nem mert kivégezni a kassai magyar színészetet. De az „irredenta” Faragónak pusztulnia kellett. Ugy ment el Kassáról, mint egy ünnepelet nemzeti hős.

Hogy is történt?

1923 március végén kocsiderékszámra hordóiták a virágot a kassai színházba. Egész

szűznek szerepét Széppataky Johanna leányasszony tökéletlenül játszák — mondja kritikuskunk —, mert egy igazán szerető, habár kedvesét hűségtelenséggel vádoló szív nem úgy szokta érzéseit kifejezni. Az volt tudniillik a baj, hogy a leányasszony végtelen bájos arcocskája akkor is mosolygósan látszott, mikor majd megszakadt a szíve a hangász ur hűtelensége miatt.

A referáda ezzel a modernül ható passzussal végződik: „Általában figyelmeztetném az igazgatót, biztossítsa a közönséget hirdetésménye igazságáról és a bejelentett személyek száma egyezzen meg a tettelesen játszókével. Különböben a társulat jövő héten H. Mező Vásárhelyre rándul át, talán jól játszó társakat keresni...”

Tavaszy Ferdinándnak hívták ezt a szigorú férfiut, aki így leszedte a keresztvizet az akrokról és aktrixokról. Igaz, hogy azok se hagyták magukat, mert egy replikájukban ezt felelték arra a vádra, hogy a színház nem nemesíti az erkölcsöket:

„Aki azért jön színházba, hogy Müller leánykája kis lábait csodálja, vagy Macbeth nője picit kezeit kész volna elnyelni, az nem javul a színházban. Csak úgy lehet a színház erényiskola, ha oda megutálni a gonoszt és követésre méltónak találva az erényt, csak erényért megyünk.”

Amiből nyilván láthatja a nyájas olvasó, hogy a világ száz esztendővel ezelőtt is csak olyan volt: mint ma.

Felsőmagyarország megindult Kassa felé. Bucsuztáni jöttek Faragó Ödönrel együtt a kassai magyar színészetet is. A színpad egyetlen virágterdő. A színpad egyik részén hosszú asztal. Ott ülnek Szent Iványi József és Körmendy Ékes Lajos, Szlovénzkonak két magyar képviselője a prágai parlamentben, a pozsonyi Toldy-kör, az eperjesi Tempa Mihály-kör, a kassai Vörösmarthy kör, a temesvári Arany János és a nagyváradi Szigligeti-Társaság kiküldöttei. A színpad másik oldalán az árván maradt színtársulat. Férfiak, nők feketében, — gyászfátyollal kalapjaik körül. A nézőtér minden magyar: a lelkesedés, még a ruhák belső (nem látható oldalán levő) magyar nemzeti kokárdák is. És künn a színház körül prédára lesve — a cseh rendőrség. Egyszerre csak, mint egy végnélküli örömmujongás robban ki ezer és ezer ajakról a diadalmos szó: Faragó... Faragó. Faragó megjelenik a színpadon, sirva, rogyadozva, görcsösen zokogva. — A lelkes-

dést nem lehetett visszazoritani. Hozzároharnak, mindenki öleli, egyik kéz a másiknak adja, közbe lévaszerűen hull felé a virágzuhaj, magyar dalok szakadnak fel a keblekből, a cseh rendőrség már-már megmozdul, — mindenki halálhalványan lesi a bekövetkezendőket. De a tömeg orkányszerű üdvriadalát Faragó lecsöndesíti. Egy asztalra ugrik, a közönség felé terjeszti karjait, könyörög némán és a magyar dal elhallgat, a cseh rendőrpuskák lehanyatlannak, — nem lehetett a magyar szót vérbe fojtani, a magyar temperamentumot nem lehetett gyilkos fegyvereknek szíven találni, — Faragó Ödön nem engedett magából mások vére árán martirt faragni, Faragó Ödön egymaga ment a magyar művészet Golgothájára, ment némán, hangtalanul abban a krisztusi hüben, hogy az általa elvetett szent magokból még egyszer és talán Isten segédelmével nem is olyan sokára odafönn Kassa kuruc városában virágba szökken a magyarság terebélyes fája...

Japánban a helyzet némileg javult.

Japánból érkező újabb hírek megerősítik a katasztrófa nagysága tekintetében az első híreket, de hozzáteszik, hogy a helyzet már némileg javult. A japán kikötőkben időző angol és amerikai hajóraj támogatásával rendben folyik az inségesek élelmiszerekkel való ellátása. Az egyesült amerikai és angliai vöröskereszt már idáig is nagy segítséget küldött. A joidai tengerészeti arzenál elpusztult. A lapok kiemelik a temiokai japán szikratáviró állomás tisztviselőinek hősiességét. A derék szikratávirás három napon keresztül egyedül biztosította az összeköttetést Japán és a világ többi részei között.

A japán kormány hivatalos jelentése szerint, amely csütörtökön érkezett Londonba, Tokióban mintegy 300.000 ember pusztult el, 100.000 ember sérült meg és 350.000-en maradtak hajlék nélkül. Az idegenek között kevesebb az áldozatok száma, mint eleinte hitték. Yokohamában 100 idegen pusztult el. Kobeből több európai érkezett, akik hajmeresztő részleteket mondtak el a katasztrófáról. Az amerikai, angol,

olasz, valamint a kínai nagykövetségek épülete leégtek.

A halottak és sebesültek száma együttesen az egész katasztrófa színhelyén 400.000-re tehető. Legfeljebb félmillió ember vált hajléktalanná.

Egy olasz lap római távirata szerint ma délután Martinótól, az elhaltak vélt tokioi olasz nagykövettől távirat érkezett, amelyben szerencsés megmenekülését jelenti. A Vatikán még nem kapott jelentést a Japánban működő apostoljuk delegátusának sorsáról.

A Reuter iroda jelenti Tokióból, hogy a főbankok ismét megnyitottak. Egy hadihajó jelentése szerint Yokohamában 70, Hakonában három külföldi halt meg. Tokióban a külföldiek között sebesülés nem történt.

Pekingi jelentés szerint Itso félszigetnél a tengerengés következtében új sziget bukkant fel.

A tokioi öböl előtt fekvő Oshima sziget 10.000 lakossal az oceán mélyébe süllyedt.

Előkészítették a rendkívüli közgyűlést.

(A Szeged tudósítójától.) A város törvényhatósági bizottsága hétfő délután négy órakor ül össze, hogy letárgyalja a tanács színházi határozata ellen benyújtott felebbezéseket és döntsön a szegedi színház sorsa fölött. A közgyűlés hozandó határozatát a város egész közönsége érthető érdeklődéssel várja, mert mindenki, még az érdekeltségük is biztosan tudják, hogy a közgyűlés nem fogja hozzájárulásával szankcionálni azt a hibát, amit a tanács elszámtalt határozatával elkövetett. Az érdekeltségek azonban nem várják öbetelt kezekkel a rendkívüli közgyűlés határozatát, hanem erős propagandát fejtenek abban az irányban, hogy megakadályozzák az elkerülhetlent. Képtelen rémhíreket kolportálnak városzerte azzal, az átlátszó szándékkal, hogy céljukat ilyen kerülő úton közelítsék meg. Többek között elterjesztették a hírt a városban, hogy abban az esetben, ha a közgyűlés megsemmisítené a tanács határozatát, egy háromszázmillió koronás kártérítési pör zudulna a város nyakába. A rémhírtérjesztők olyan lázas sietséggel dolgoznak, hogy az egész városban beszélnek már erről a képtelenségről. A cél természetesen az, hogy a város anyagi érdekeit szem előtt tartó városatyákat megakadályozzák abban, hogy jobb meggyőződésük mellett tegyenek a hétfői közgyűlésen tanubizonyságot. Arra azonban nem gondolnak, hogy a törvényhatósági bizottság józan többsége átlát ezeken a praktikákon és elég józan ahhoz, hogy tisztában legyen a háromszázmillió kártérítési pör meséjének képtelenségével, hiszen mindenki tudja, hogy kártérítési igényről szó sem lehet most, mikor csupán egy hibás tanácsi határozat korrigálásáról van szó. A szerződésességű Palágyinak kártérítési igénye nincs, Andor Zsigmondnak szintén nincs, mert hiszen az a tanácsi határozat, amelynek alapján megkötötte a szerződést Palágyival és a tanáccsal, nem volt jogerős és első pillanatban nyilvánvaló volt, már délután a színházi bizottság ülésén bejelentették,

hogy a határozatot megjellegbezik, amiről a színházi bizottság jegyzőkönyve is tanuskodik. Andor Zsigmondnak azonban még akkor sem lenne kártérítési igénye, ha nem a tanács, hanem a közgyűlés határozatára támaszkodva költötte volna el azokat a milliókat, amelyeket szervezkedésre, megymásra elköltött, mert még a közgyűlés határozata sem jogerős addig, amíg a belügyminiszter ki nem mondja az utolsó szót. Kártérítési igénye tehát csak akkor lenne, ha a belügyminiszter által jóváhagyott jogerős határozat alapján állna és ilyen körülmények között fosztanak meg a színházról.

A rendkívüli közgyűlés előkészítése.

Az eredetileg péntekre kitűzött rendkívüli közgyűlés hétfőre való elhalasztásához a tanács kívánságára a főispán is hozzájárult. Nem akarjuk a kérdést újabb részletekkel komplikálni, azonban le kell szögeznünk, hogy a közgyűlés elhalasztása nem volt indokolt. A főispán ugyanis már hétfőn értesítették, hogy a rendkívüli közgyűlés összehívásához szükséges negyven aláírás együtt van. A beadványt azonban nem juttathatták rendeltetési helyére, mert a főispáni hivatalban hétfőn nem volt, aki átvegye és így csak másnap adhatták be. A főispán kedden nem tartózkodott Szegeden, hanem szatymazi szőlőjében volt és így csak szerdán irhatta alá a közgyűlés összehívását eirendelő határozatát, amely még aznap átkerült a polgármesteri hivatalba, de a tanács csak csütörtökön szerzett róla tudomást. Három nap így teljesen kárba veszett, pedig három nap alatt minden meghívót kézbesíthettek volna és így nem került volna sor a közgyűlés elhalasztására.

A tanács egyébként pénteken délelőtt fél 12 órakor összeült Bakor Pál helyettes polgármester elnöklétével a tanácssteremben, hogy előkészítse a hétfői rendkívüli közgyűlés egyetlen tárgyát, a színház-ügyet. Gaál Endrén és az elnökön kívül résztvett az előkészítésen Balogh

Károly tanácsnok, *Taschler* Endre főjegyző és *Turóczy* Mihály tisztí főjegyző. Az ügyet természetesen Gaál Endre adta elő. Referációján meglátszott az a bizonyos alig leplezhető idegesség, amely annyira jellemzi a bukott ügyek reménytelen mentőkísérleteit. Először a tényállást ismertette. Röviden elmondotta, hogy a tanácsnak két határozatáról van szó, amely ellen felebbezések érkeztek be. Az egyik az a határozat, amellyel bizonyos feltételek mellett tudomásul veszi a tanács a Palágyival kötött szerződésnek *Andor* Zsigmondra való átruházását, a másik határozat pedig — amely ugyanakkor kelt, mint az előbbi — *Faragó* Ödön beadványát minősíti tárgyalásra alkalmatlannak. *Faragó* Ödön ebben a beadványában készségét jelentette be a szegedi színház átvételére, amikor értesült arról, hogy a város fel akarja bontani *Palágyi* szerződését. Bejelentette a kulturszenátor, hogy mindkét határozat ellen felebbezés érkezett a tanácshoz. Az első felebbezést *Faragó* Ödön nyújtotta be a beadványára hozott tanácsi határozat ellen, a másik felebbezést pedig huszonkét törvényhatósági bizottsági tag a tanács első határozata ellen.

Vita a felebbezési jogról.

Ezután hosszú akadémikus vita támadt afelől, vajjon jogosak-e a felebbezések. Először *Faragó* felebbezésével foglalkoztak. A főjegyző kifejtette álláspontját, amely szerint *Faragó* nem lenne joga a felebbezésre, mert a beadványára hozott határozat nem véghatározat és mivel a színházi szerződés építégen maradt, csupán másra ruházta át a tanács, tehát *Faragó* Ödön nem is érdekelt, mert beadványa tárgyalanná vált.

Ezzel szemben *Taschler* Endre főjegyző leszögezte, hogy *Faragó* Ödön beadványát *Palágyi* és *Andor* közös beadványával egyidejűleg tárgyalta a tanács, tehát tudhatott és tudott is róla a szerződés átruházásának jóváhagyása előtt és így *Faragó* érdekeltisége a szegedi színház ügyében kétségtelen, ezért joga van a felebhezésre, annál is inkább, mert a beadványát elintéző határozat — véghatározat. A tanács ugyanis ezzel a határozatával a maga részéről lezárta az ügyet.

Ezután *Balogh* Károly fejtette ki álláspontját. — A színház fölött való rendelkezési jog *Palágyi* szerződésességére következtében visszaszállt a városra. A beadványok tárgyalása alkalmával meg is kérte Gaál Endrét, hogy hatályban van-e a tanácsnak az a határozata, amely a szerződés felbontását mondotta ki arra az esetre, ha *Palágyi* nem szervezi meg operatársulatát? A kulturszenátor kijelentette, hogy hatályban van.

— Ezután fel akartam hívni a tanács figyelmét arra — mondotta *Balogh* Károly —, hogy megfontolandó az új színigazgató megválasztásának a kérdése, mert nemcsak egy pályázó van, — azonban nem jutottam szóhoz. Pedig nem volt a tanácsnak annyira sürgős a kérdés megoldása, hogy meg ne hallgathatta volna a színházi bizottság véleményét.

A bizottsági tagok felebbezése körül hasonló szellemű vita támadt. *Taschler* Endre azonban kifejtette, hogy ha a bizottsági tagok érdekeltiségét a meglévő törvények tág értelmezhetősége miatt nem is állapítják meg teljes határozottsággal, de a kérdés mindkét oldalról vitatható, tehát nincs értelme, hogy a tanács a felebbezés jogosatlanságának kimondásával egy hosszú és hiábavaló közgyűlési vitát provokáljon. Azt indítványozza, hogy mindkét felebkezést terjessze a tanács a közgyűlés elé és javasolja a tanács eredeti határozatának jóváhagyását.

Az elnök dönt.

Az elnök a vitát ezután lezárta és szavazás alá bocsátotta a kérdést. *Taschler* Endre és *Balogh* Károly a felebbezések betérjesztése mellett, *Gaál* Endre és *Turóczy* Mihály ellene szavaztak, tehát az elnök döntött, aki szavazatával *Taschler* Endréhez és *Balogh* Károlyhoz csatlakozott. A tanács így mindkét felebbezést a közgyűlés elé terjeszti.

Ezután aziránt érdeklődött *Gaál* Endre, hogy milyen módon történik majd a szavazás, mert

véleménye szerint abban az esetben, ha a közgyűlés helyt adva a felebbezéseknek, megsemmisítene a tanács határozatát és a színház vezetésével *Faragó* Ödönt akarná megbízni: a város anyagi érdekeit érintő határozatról lenne szó, tehát nem ártana a névszerinti szavazás. A jogászok azonban felvilágosították a kulturszenátort, hogy a névszerinti szavazás elrendelése az elnök diszkrecionális joga, de nem lenne semmi értelme az egésznek, mert hiszen a közgyűlés minden tagja jól tudja, hogy a közgyűlés határozatának nem lehetnek olyan következményei, amelyek anyagi kárt okoznának a városnak.

A kulturtanácsnok ugyanis azt gondolta, hogy a névszerinti szavazástól megijednek majd a bizottsági tagok és vagy nem élnek alkotmányos jogukkal, szóval tartózkodnak a szavazástól, vagy pedig a tanácsi javaslat mellett szavaznak. A lelkek előkészítésére a háromszáz-

Uj fordulat az olasz-görög konfliktusban.

Az olasz *Messagero* a következőket írja: Kevés remény van arra, hogy a Népszövetségben egyezség jöjjön létre. A spanyol előterjesztés a legjobb szándéku, de az olasz kormány mégsem fogadhatja el, mert részben az angol állásponton áll. Így tehát valószínűleg a legközelebbi napokban az angol álláspontok győznek s így Olaszország kilépése a Népszövetségből rövidesen megtörténik. Belgrádi hírek szerint majdnem bizonyos — folytatja *Messagero* —, hogy a jugoszláv kormány a Fiuméra vonatkozó javaslatokat visszautasítja. Szeptember 15-től tehát olasz-jugoszláv kérdésünk is lesz, mert az olasz kormánynak az a szándéka, hogy Jugoszlávia elutasító válasza esetén szabadságot tart fenn magának.

Római jelentés szerint *Korfu*ban a helyzet bonyolultabbá vált és meglepetések várhatók. Az *Epoca* durazzói jelentése szerint Albánia végleg elzárta határait Görögország felé.

Az olasz kereskedelmi hajókat utasították a görög vizek elkerülésére, mert görög részről represszáliákat várnak. Janinai hírek szerint az epiruszi határon görög csapatmozdulatok észlel-

milliók kártérítési pöréről szóló rémhírek lettek volna hivatva. Taktikájával azonban megbukott a kulturszenátor, megbukott már a tanács előtt is és minden bizonnyal, ha alkalma lenne rá, megbukna a közgyűlés előtt is a névszerinti szavazásba vetett reményével. Azonban kívánatosnak tartjuk mi is a névszerinti szavazást, hadd valljon színt a közgyűlés minden tagja, hogy fölül tud-e emelkedni az alacsony személyes érdekeken és a kérdést el tudja-e bírálni kizárólag a város kulturális érdekeinek szempontjából. Ezért szeretnénk, ha az elnök élne diszkrecionális jogával és elrendelné a névszerinti szavazást. Meg vagyunk győződve arról, hogy Szeged város törvényhatósági bizottsága a körülmények nyugodt és józan mérlegelése után megtalálja azt az egyetlen megoldási lehetőséget, amely biztosítja hosszú időre a szegedi színház sorsát, kulturális nivóját és jövőjét.

helők. Két híres görög bandafőnök a berati hid közelében tartózkodik.

Az athéni kereskedelmi kamara elhatározta, hogy Olaszországgal és az Olaszországban élő görögökkel minden kereskedelmi összeköttetést megszakít.

A nagyköveti konferencia megállapította annak a jegyzéknek a szövegét, amelyet azonnal megküldtek az athéni diplomáciai képviselőknek abból a célból, hogy nyujtsák át a görög kormánynak. A jegyzéket a népszövetséggel is közölték, a jegyzék szövegét holnap hozzák nyilvánosságra.

Ugyilátszik, hogy az olasz-görög konfliktusban új fordulat áll küszöbön, még pedig az albán kormány magatartása következtében, amely, mint a *Daily Telegraph* jelenti, közölte a szövetségesekkel, hogy nem hajlandó megengedni, hogy a nagyköveti konferencia a gyilkosság felderítése érdekében vizsgálatot folytasson. A *Daily Telegraph* a közléseiből arra következtet, hogy mint angol részről már eddig is feltették, nem a görög kormányt, hanem Albániát kell felelőssé tenni a gyilkosságért.

A csönd birodalmában.

Külföldön vannak városok, amelyek elsőrendű nevezetességei közé tartozik a temető. Az idegen, aki ilyen helyre elvetődik, nem is mulasztja el, hogy ki ne menjen a sírhantok csendes birodalmába. De érdemes, sőt értékes és tanulságos az itthoni temetőket is ismerni. Csakhogy ezzel is úgy vagyunk, mint minden mással, ami a miénk. Naponta hallunk és beszélünk róla, de eszünkbe nem jutna, hogy egyszer elmenjünk megnézni. A városi muzeumot például, amely talán egyetlen európai nivón álló kulturintézményünk, a legtöbb szegedi ember csak fölületesen, vagy egyáltalán nem ismeri. És hányan nem jártak még a budapesti muzeumokban olyanok, akik ha megérkeznek egy-egy külföldi nagy városba, a muzeumok iránt érdeklődnek, amikor még az utazás porát sem rázták le magukról.

A szegedi temetők több érdekességéről és szépségéről most másodsorban essék szó. Aki e sorokat írja, sokszor tölt el órákat az egyik, vagy másik temetőben. Meg-megáll szépen ápolott sírhantok mellett és olyan fejfáknál, ahol a porladó csontok fölött a sír már nem domborul s ahol a kifakuló írást nem frissíti fel, hogy olvasható legyen, a kegyelet, mely legtöbbször rövidebb életű, mint egyetlen nemzedék. Járván pedig a halottak vallások szerint beosztott birodalmában, lehetetlen arra a megfontolásra nem jutni, hogy egyre szaporodik, rohamosan szaporodik a sírok világában az ismerősök száma s hova-tovább több fejfa, mint névjegykarton, viseli kedves rokon, bizalmas barát, tisztelt ismerős és e nemzedék elismert nagyjainak nevét.

Az emlékezés és kegyelet, mely belőlem soha ki nem hal, sőt egyre élénkebb lánggal lobog rég elhunytakkal szemben is, utam leggyakrabban a zsidó temetőbe irányítja. Jó ismerősöm e sírhantoktól népes terület minden zuga, nemcsak azért, mert gyakran járom keskeny sarkos utjainak úgy ápolott, mint gyepes részeit, hanem azért is, mert kriptáim, emlékköveim és fejfáim egyre több, nekem drága, kedves és ismerős nevet

olvashatok. Ha a temetőbe lépek, a szépen ápolott főut vége felé szembetalálom magam *Rósa* Izsó sírjával, melynek megüledett hantja mellett frissen domboulak goromba göröngyök *Rósáné* teteme fölött. Nemrég még megtette napi sétáját lassu, nehézkes járásával és sírján már is fonyadt levelű koszorúk árváskodnak. *Rósa* Izsó úgy maradt meg az emlékezetemben, amint képviselővé történt megválasztása után boldog arccal köszöntö meg a szolgálatokat, amelyeket pártjának tettek. Igénytelen kis fejfáján mindössze három szó van: „Várhelyi *Rósa* Izsó.” De arról, hogy a kis fekete deszka helyére sírkő emeltesék, eddig nem gondoskodott sem a város, mely évtizedeken át elismerte a polgárság egyik vezetőjének, sem az ügyvédek, sem a zsidók, akiknek országosan tisztelt vezére volt. A főuttól balra emelkedik a legnagyobb szegedi s talán egyszersmind a legnagyobb magyar zsidó, *Lów* Lipót kő sírja, amelynek egyszerű tetőzetét négy oszlop tartja. A felirások a kőkoporsó fedelén és oldalain a zsidók teljes egyenjogóságának boldog idejére emlékeztetnek. Ebben a nagyedben domborul sírhant *Kulinyi* Zsigmond rég pihenő hamva felett. A nemcsen egyszerű sírkővön Szeged ujkorának történetíróját, a V. H. O. Sz. elnökét, a kereskedelmi és iparkamara titkárát ezekkel a sorokkal örökíti meg *Szávay* Gyula:

Kinek hült porait öleli e sírbolt,
Mint egy őrző gránit, tiszta és erős volt.
Szolgált hazáját érte égő gonddal,
Vasverő munkával, aranyhegyű tollal.
Egy egész életet keresztüldölgözött
S nem szerzett magának, csak ezt az oszlopot.”

Most pedig jöjjenek az ismerősök, mindannyiunk ismerősei, a szegedi közélet és társadalom hosszabb-rövidebb ideje elköltözött tagjai, munkásai. *Rex* Izsó, akiről azt hittük, hogy jellegzetes arca nélkül elképzelni sem lehet Szegedet. Mindössze 47 évet élt. *Engel* Lajos, a legismertebb és legharciasabb szegedi lapkiadó, kinek kegyességét sírján sűrűn nőtt virágok ölelkeznek össze. *Dr.* Ungvári Péter, aki sokat szenvedett

„Venus” cipőgyár elsőrendű cipőújdonságait üzletnyitásig Szegfű-u. 2. alatt külön berendezett szalonjában nagy választékban mérsékelt áron árusítja. Telefon: 12—36.

s mégis — a fejfájáról tudjuk meg — 81 évet élt. Dr. Karsai, aki csendesen élt és csendesen szenderült el. Dr. Eisenstein Jakab, a jószágos tekintetű öreg ur, aki mindig olyan csinos volt, mintha skatulyából lépett volna ki. Az érdekes dr. Czukor Ignác, aki 80 évet élt. A jószágos Rosenfeld Nándorné és a 15 éve elhunyt Magyar Miksa. Schindler József, a szenvedélyes francia nyelvész. Domán Mihály, aki 78 évet élt s akiről, valahányszor beszélgettem vele, az volt az impresszióm, hogy ez a mindig csendes és higgadt ember meg tudott barátkozni az elmúlás gondolatával. Domán Mihályné, aki 23 évvel előbb költözött át az ismeretlen szigetre, mint az ura. A régi neves tanítók: Strasszer Antal, Deutsch Samu és Klein Salamon. Az alacsony és mozgékony Zápory Nándor, aki most már 9 éve csendes. Kiss Arnold, aki 70 éves korában hunyt el, élete végén sokáig betegkedett, de a betegszobában is megmaradt munkánya legénynek. Mellette nyugszik Kiss Arnoldné. Ő is megelőzte az urát. Az élete utolsó napjaiban is bizakodó Glänzer Mór, aki mindössze három hónapja halt meg. A nevezetes Lichtenberg Mór, aki 78 és a mindig fáradhatatlanul munkás Szász Emil, aki 50 éves korában halt meg. Mindnyájunk barátja, Weiner Miksa, kinek fejfáján csak a neve olvasható. A folyton komoly Csányi János, aki 63 és a mindig derült kedélyű Várnay Lipót, aki 55 éves korában költözött el. A bölcs Sziyessy László, a szigorú Pataki Simon, a jellegzetes Winter Ármin, a fiatal és életerős Kolozs Jenő. Friss sirhant domborul a puritán és nagyon derék Popper Mór felett. Mellette alussza örök álmát a felesége, a legjobb szegedi asszonyok egyike. Egymás mellett pihennek Deutsch Emil és Lipót. Közeli van ide a férfikora delén elhunyt Földes Izsó sirja. Békességben alussza álmát a feledhetetlen érdekességű Winkler József, aki szerelmese volt mindannak, ami jót az élet nyújtani tud. Egymás mellett, családi sirhelyen domborul három hant: Bach Antalé, Bach Antalnée és Bach Ferencé. Több mint egy éve hallgat dr. Reiner Mór, aki még élt, mindenre tudott viccet. És itt pihen Winkler Imre, aki fiatalon, Bäck József, aki korán elhunyt, Heiman Sándor, aki immár négy éve nem fáradozik és jelkesül a Lloyd reorganizálásért, Kecskeméti Antal, aki nem zörgi be többet a telefonba, hogy itt Kecskeméti lakatos, Lövész Antal, aki nyolc éve nem elnökösködik, a kis Rippner Fülöp, aki régóta nem kövez és Ungár Benő, Stauber Miksa, Milkó Henrik, Palotás János és a többiek és a többiek.

A háboru sok zsidó halottja nyugszik a szegedi temetőben. Itt most kettőnek az emlékéit idézzük. Az egyik dr. Faragó József ügyvéd és főhadnagy, aki Visokón halt meg 1917 október 5-én. A másik Aczél Iván. Elcsúszott 1915-ben, Stopkónál, 23 éves korában. Ezek az adatokon kívül síremlékén ez az egyetlen szó ékeskedik: „A hazáért.”

Egy magányos sír márványoszlopán ez a név olvasható: Heller Ödön. Ezen kívül semmi más. És egyik oldalán ut, másik oldalán márványpad szegélyez egy virágos hantot, melynek síremlékére ez van írva: dr. Szécsi István 1887 II. 6.—1914 III. 21. A temető egyik leghátulsó sírhantja alatt egy másik korán elhunyt, nagytehetségű fiatalember szunnyad, aki ha életben marad, intelligencia, a tudás gazdagsága és ragyogó tehetség dolgában egészen biztosan a legkülönbek közé tartozott volna. Síremlékére ez van írva: Pogány György, 1887—1912. A sír elülső részén pedig egy vaskos könyv két kitért lapjáról arany-betűs sorok olvashatók:

„Und einmal wird mich dieses Dunkel wollen,
und dieser stumme Abgrund wird mich rufen,
dann sink' ich leise mit der schweren Wolke,
in eine samtne Tiefe fällt der Tag.“

Ez a négy sor a megboldogult egyik verséből való. A névsor azonban, amelyet ideiktattam közismert szegediekéről, akik kiköltöztek a temetőbe, nem teljes. Talán a legkiválóbbaké sem. De ez nem nyugtalanít. A halottak nem érzékenyek, se okkal, se ok nélkül. Baj abból sem származhatik, hogy a neveket esetleg más sorrendben kellett volna írni. Tul a temető kapuján a húság is elnémul. Virágokon kívül békességnek, kiengesztelődésnek és jósnak van itt buján termő talaja s aki időt szakít magának arra, hogy néha-néha itt is viziteljen, lélekben megtisztul és felemelkedik.

Kézai Simon.

A fiumei kérdés.

A szerb király hazatérése után valószínűleg minisztertanács fog összeülni a lapok jelentése szerint. A minisztertanács tárgyalni fogja a fiumei kérdést és az olasz-görög viszály ügyét. Jugoszláviai politikai körökben meglehetősen biztató a hangulat a fiumei kérdés eldöntése tekintetében. Arra számítanak, hogy a Népszövetség eredményesen fog közbelépni.

Telefon: **Belvárosi Mozi** Telefon: Pénztár 582. Igazg. 258.

Szeptember hó 8-án, szombaton

LYA MARA-val a főszerepben:

ARANYHALACSKA.

Vigjáték 5 felvonásban. — Azonkívül:

A bolond bazár.

Amerikai burleszk 2 felvonásban. Főszereplő **CHAPLIN.**

Egyidejűleg:

Football matador.

Nordisk vigjáték 2 felvonásban. Főszereplő: **OLE LARSEN.**

Előadások kezdete: 3, 5, 7 és 9 órakor.

Telefon: **Korzó Mozi** Telefon: Igazg. 455. Pénztár 1185.

Szombaton, szeptember 8-án

Miss Rockefeller filmez

Arthur Landesberger vidám regénye filmen, 6 felv.

Főszereplő:

Miss May Rockefeller.

GYANU.

Dráma 2 felvonásban. Azonkívül:

Rézborűek.

Életkép 2 felvonásban.

Előadások: Hétköznap 5, ünnepnap 3 és 5 órakor a téli helyiségben, jó idő esetén 7 és 9 órakor a nyári helyiségben lesznek.

A
cári
udvari
színház
művészeivel

KORZÓ-MOZIBAN

A cár táncosnöje

(Psyche)

**RÉVÉSZ
TÁNC-TANINTÉZET**

a Tiszabóla **BELVÁROSI-MOZI** emeleti tánctermébe helyezte át. (Feljárt a Deák Ferenc-utcán)

IRATKOZÁSOK

naponta d. e. 11 órától—1-ig és d. u. 4—5-ig a táncteremben.

RITMIKUS TORNA

és orkesztikai iskola gyermekek részére. 629

KÖZÉPISKOLÁSOK részére délutáni kurzusok.

ESTI TÁNCURZUS felnőttek részére. Vasárnap esténként vendégtáncgyakorlat. A délutáni kurzusok október 1 és 2-án kezdődnek. Az esti táncurzus szeptember 16-án vendégesztéssel kezdődik.

IRÓGÉP! Megérkeztek **IRÓGÉP!**
a világhírű amerikai, legújabb rendszerű

Royal Irógépek.

Felülmulja bármilyen irógépet, **díjtalan bemutatás.** Telefon 13—22. Délmagyarország egyedüli képviselője:

KELEMEN MÁRTON Kárász-u. 16. Dugonics-tér sarok.

Eredeti **pico** szállagok és **Carbonpapír** raktára. 571

Speciál **IRÓGÉPMŰHELY** és **íkarbantartási vállalat.**

KÜLÖN MÉRTÉKOSZTÁLY!
**DIVAT CIPŐKÜLÖNLEGES-
SÉGEK!**

Minőségben, árban, szépségben
utólérhetetlen a

Robitsek-Cipő

Feketesas-utca 16. 646

Vízvezetéket berendez, javít, átalakít Fekete Nándor, Kossuth L.-sugárút 25. Tel. 10-72. 26b

Hirek

Pénzügyi diktátor Németországban.

A *Lokalanzeiger* értesülése szerint Németország pénzügyi diktátorává dr. *Peterst*, a volt lefegyverzési kormánybiztos nevezik ki.

— A Szeged legközelebbi száma a közbeső ünnep miatt kedden reggel jelenik meg.

— A kecskeméti katolikus nagygyűlés. Szombaton kezdődik a kecskeméti katolikus nagygyűlés, amelyre már igen sok előkelőség érkezett. Megérkezett a pápai nuncius is, akit nagy díszrel fogadtak. *Fáy* István latinnyelvű beszéddel üdvözölte az állomáson; válaszbeszédét a nuncius magyar szavakkal fejezte be: „Éljen a magyar haza!” Erre az egybegyűlt közönség zúgó éljenzésbe tört ki.

— *Singer Kornél* kitüntetése. A magyar piarista rendház főnökét, *Singer Kornélt* a szentszék a magyar, osztrák és lengyel piarista rendek főgeneralisszimuszának asszisztensévé nevezte ki Róma székhellyel.

— A képviselők jelenléti díja. A nemzetgyűlési képviselők jelenléti díját felemelték 12.000 koronára. A díj a drágaság szerint még emelkedni fog.

— A városi kereskedelmi iskola tandíja. A tanács, amikor a nyár folyamán a városi felsőkereskedelmi iskola tandíjának megállapításáról volt szó, úgy határozott, hogy megvárja, amíg a kultuszminiszter az állam kereskedelmi iskolák tandíjait megállapítja, hogy ugyanolyan tandíjakat állapíthasson meg a városi iskolában is. A kultuszminiszternek a kereskedelmi iskolák tandíjának megállapítására vonatkozó rendelete most megjelent és a tanács ennek alapján hatvanezer koronában állapította meg a városi intézet tandíját, tízezer koronában a felvételi díjat és huszezer koronában a javító vizsgák díját. Fölhívja az intézet igazgatóját, hogy a beiratkozó növendékektől eszerint szedje be a díjakat.

— Beszámoló a gyermekpartifürdőről. A Szegedi *Stefánia-Szövetség* most beszámol az újszegedi gyermekpartifürdőről. A gyermekpartifürdő július hó elején kezdődött és ünnepélyes keretek közt szeptember másodikán fejezték be. A gyermekpartifürdőt 333 gyermek vette igénybe. Egy gyermek kivételével az összes gyermekek sulyban gyarapodtak. A gyermekpartifürdő költségeihez a legnagyobb anyagi áldozattal, 100 000 koronával járult hozzá a Szegedi Munkásbiztosító Pénztár, Szeged város tanácsa 50.000 koronával. *Wimmer Fülöp* 25.000, *Domán Mátyas* 10.000, *Kelem Hugó* 5000, *Bäck Bernát* 5000, *Czinner-szalámigyár Rt.* 5000, *Vértes Miksa* 5000, dr. *Bodnár Géza* 5000, *Behozatali és Kiviteli Rt.* 2000 koronát adott. A gyermekpartifürdőn rendezett külön uzsonnák költségeihez *Pongrácz Albert* és neje 40.000 koronával, dr. *Hedry* Endre egyetemi tanársegéd és neje 20.000 koronával, *Berger Henrik* nagykereskedő 15.000 koronával járult hozzá. A *Stefánia-Szövetség* ezuton is hálás köszönetét fejezi ki mindazon nemes emberbarátoknak, valamint a munkásbiztosító pénztár vezetőségének és Szeged város tanácsának, akik a gyermekpartifürdőt erkölcsi és anyagi támogatásban részesítették.

Fátyol harisnyák, férfi soknik, kezyük nagy választékban legolcsóbbak *Lampel és Hegyi* cégnél. Telefon 14—03.

Epizód Vilmos császárral. Amikor a háboru alatt Vilmos német császár egy izben Flandriában — a cikória őshazájában — operáló hadseregét inspicálta, szögesvégű botjával egy répaalakú növényt piszkált ki a földből. A minden iránt érdeklődő császár környezetétől kért felvilágosítást, hogy mi lehet az általa ismeretlen növény. A környezetében levő tiszték azonban nem tudtak választ adni. Végül Stein főhadiszállásmester vállalkozott a problematikus növény közelebbi megvizsgálására. A bicsakjával levágott szeletet megkostolta. A következő pillanatban groteszk arcfintorgatások és ijedt „hu” felkiáltással kiköpte a cikóriát, mert ez volt a kérdéses gyökér, amelynek — tudvalevően — nyers állapotban kellemetlenül csipős az ize. Így jöttek tehát izéről rá, hogy ezzel a hasznos növényvel van dolguk. A derűs harctéri epizódnak emlékezetére nevezte el több németországi és egy magyarországi gyár is a cikória-kávét „Uhu”-nak, könnyebb léven ezt a szót kimondani, mint az ördöngös cikória szót.

Felhívja nagyrabecsült rendelőkörét Engelmán és Vértesi divatcipész cég (Gizella-tér) az őszi idény divatkülönlegességeire. Eredeti modellrajzokkal szolgál a legújabb Golf-cipőkről és Karlsbaderekről.

— **A magántisztviselők és kereskedelmi alkalmazottak szövetségei gazdasági helyzetük megjavítása tárgyában** 16-án (vasárnap) délelőtt 10 órakor a Mörzö Mozi téli helyiségében nyilvános nagygyűlést tartanak. Előadók Kéthly Anna nemzeti gyűlési képviselő és Deutsch Jenő, a kereskedelmi alkalmazottak budapesti főtitkára. A szövetségek kérik az alkalmazottak minél tömegesebb megjelenését.

— **A hódmezővásárhelyi Iparegyet jubileuma.** A hódmezővásárhelyi Iparegyet vasárnap ünnepli meg fennállásának ötvenedik évfordulóját. Délelőtt 11 órakor díszközgyűlés lesz az Iparegyet nagytermében, este az egyet kerthelyiségében pedig gazdag műsori kerüli ünnepélyt rendeznek.

— **Istentisztelet a zsinagógában.** Az újévi istentisztelet hétfőn délután 6 órakor, kedden délután fél 7 órakor, kedden és szerdán reggel 7 órakor kezdődik. A régi templomban az istentisztelet reggel fél 7 órakor kezdődik.

— **Tótkomlói liszt a legjobb. Főlerakat Lampel Oszkár, Valéria-tér 1. Telefon 10-67.**

Kérem tekintse meg versenyképes férfi ingárainkat Lampel és Hegyi cégnél. Tel. 14-03. 636a

Oszi modellkollekciónnal megérkeztem. Reich Erzsébet nődivatterem Kőlcsey-u. 4, II. em. Telefon 17-18. 638

Villamos anyagok Deutschnél, Kállay Albert-u. 1. 615

Telefon: Igazg. 455. **Korzó Mozi** Telefon: Pénztár 1185.
Szeptember 9-én, vasárnap CSAK EGY NAPIG!
Az „Ezren egy ellen” című film főszereplőjével, **MACISTE**-vel:

Modern Herkules.
Kalandorjáték 5 felvonásban. Egyidejűleg:
Titokzatos atléta
Kalandordráma 5 felvonásban.

A főszerepben: **MARIO AUSODIA.**
Előadások: A téli helyiségben 3 és 5 órakor, kedvező idő esetén 7 és 9 órakor a nyári helyiségben.

UJBÓL kapható a világhírű **utólérhetően**
Stoeber Record
IRÓGÉPEK vezérképviselésénél
KELLER SZAKÜZLETÉBEN
Széchenyi tér 8. — Telefon 363.
Kellékek, irógépszalagok, átütőpapírok. Nagy javító-műhely, karbantartási vállalat. 50. b. Ügyeljenek a címre!

Telefon: Pénztár 582. **Belvárosi Mozi** Telefon: Igazg. 258.
Vasárnap, szeptember hó 9-én

FRANCESKA BERTINI-vel a főszerepben:
LA SERPE
Dráma 5 felvonásban. — Azonkívül:

Királyok száműzelésben.
Daudet regénye film 4 felvonásban.
Főszereplő: **MERCEDES BRIGDÓDE.**
Előadások: Vasárnap 3, 5, 7 és 9 órakor.

— **Ezer korona egy kiló só.** A pénzügyminiszter szeptember 8-ától kezdve a só árát nagyban mázsánként kilencvenezer, a marhasóét hatvanhatszázötvenegyszáz koronában, kicsinyben a konyhasó árát ezer koronában, a marhasóét hétszáznyolcvannégy koronában állapította meg. Papirzacskó ötven korona.

Nyakkendőket készít és javít legszebb kivitelben **Sándor Ibolya**, Mérei-utca 7., I. em. 63

Hangszerek, alkatrészek, javítások legolcsóbban **Babósnál**, Iskola-u. 647

— **KÜLFÖLD.** **Pasics** szerb miniszterelnök elhalasztotta Belgrádba való visszatérését. — **A ma közzétett cseh állami jelentés** 46 milliárd cseh koronában mutatta ki az államadósságokat. A parlament német tagjai több ízben kétségbevonták ennek, a még Rasin minisztersége alatt előállított államadóssági kimutatásnak helyességét. A kimutatási tételek között érdekes az a több millió dollárról szóló összeg, amely cseh és csehországi nemzetiségű foglyok hazaszállításáért a kelet-kínai vasúttársaságnak megfizetendő tartozás. — **Vatikáni körökben** híre jár, hogy Németország és a Vatikán között concordatum készül. Vencelli prelátust bibornokká nevezték ki és ő lesz a berlini nuncius. — **Bécsben** a nemzetközi rendőrkongresszus elhatározta, hogy a nemzetközi rendőrségi kongresszus állandó székhelyévé Bécs városát teszi.

Óráját javitassa **Babósnál**, Oroszlán utca 6. 532

Olcsó fürdőkádak, gyermek- és ülőkádak
Fogel Edénél, Takaréktár-utca 8. 785

A „**Napsugár**” vagyonmentő várá (belvárosi óvoda) megnyit s tart szeptember 23-ig. Új tárgyak állandóan felvételek. A „Napsugár” szeptemberi vásárja ritka és gazdag tárggyűjteménnyel nyit meg, szemképrázta a fény és pompa, amit a „Napsugár” nyújt. Az árak jók, kedvezők, ami meglátszik a látogatók igen nagy számán és a vételkedven. Mindennap nyitva délelőtt 10-1 és délután 3-7 óráig.

Szülők, diákok, diáklányok! Papír, tanszer, kozmetikai cikkek, rövidáru, uri és női divatcikkek legolcsóbb bevásárlási forrása a **Szegedi Centrum**, az egyetemi hallgatók fogyasztási szövetkezete. Szülők, akik gyermekeik, diákok, kik saját maguk jövőjét szívükön viselik, ott szerzik be szükségleteiket. **Dugonics-tér 1. szám**, az egyetemmel szemben. 612

Cimtáblák Jónánál, Polgár-u. 8. Tel. 17. 02.

— **Beiratkozás a tanonciszkolába.** A szegedvárosi kereskedő tanonciszkolába a beiratások az 1923/24. iskolai évre szeptember 10., 11. és 12. napjain délután 3-5 óráig eszközöltetnek az állami felsőkereskedelmi iskolában. Fizetendő díjak: 500 korona beiratási díj, 5000 korona tandíj és 400 korona az Ellenőrző könyvecskéért. Az utolsó iskolai bizonyítvány előmutatandó. A megállapított időben minden kereskedő-tanonc köteles beiratkozni. Az igazgatóság.

Kállay dr. jogszemináriuma Pallavicini-utca 3. alatti fogadó egész nap. Telefon 89. 779

Gázfőzőjét felelősséggel javítja **Kneffel** mérnök vállalata, Pusztazeri-utca 5. Telefon 14-51. 631

Női kalapok, modellek a legszebb kivitelben kaphatók **Schönbrunné Guttmann Rezső** kalapszalonyában, Kálvária-utca 28. Hozott anyagból is készítünk modellek után. 651

HIRDETMÉNY.

Tekintve az alig pár **tótkomlói liszt** óriási sikerét a hónapja bevezetésre került helyi piacon, valamint eleget téve a számos elismerő és sürgető kérésnek, a t. fogyasztóközönség tudomására hozom, hogy e kiváló liszt kicsinyben való árusítását is megkezdtem.

A **tótkomlói liszt** nemcsak elsőrendű minőségénél fogva érte el ily hamar szokatlanul nagy közkedveltségét, hanem az igen **OLCSÓ ÁRAK** járultak hozzá főleg ahhoz, hogy mindenki vásárolja már a legtisztább, legacélosabb búzából örölt tótkomlói nullás-, főző- és kenyérliszteket.

A **Tótkomlói Hengergőzmalom** a csodálatos német gépipar legmodernebb remekeivel van ujonnan berendezve s ez is egyik magyarázatát adja annak, hogy mindenki, ki eddig próbavásárlást eszközölt a legnagyobb megelégedését nyilvánította.

Mindenki tegyen tehát legalább egyszer kísérletet.

Tótkomlói Hengergőzmalom
Főlerakata: **Lampel Oszkár**

Valéria-tér 1. Telefon 10-67. Tábör-u. 5.

HOLZER

DIVATHÁZA
Budapest, Kossuth Lajos-u. 9.

Köpenyek Kalapok
Kostümök Fehérnemű
Ruhák Szőrmekabátok
Bundák Cipő és harisnya
nagy választékban.

Leánykaosztály:
Ruhák, blúzok, kabátok fiatal lányok részére.
Külön **SOUTERRAIN** olcsó ruházati cikkeknek.

Telefon: Pénztár 582. **Belvárosi Mozi** Telefon: Igazg. 258.

Szeptember 10. és 11-én, hétfőn és kedden

Császár szerelme.

Regényes történet 6 felvonásban.

Főszereplő: **HELLA MOJA.** Azonkívül: **MARGARETTE SCHLEGEL**, a „**HANNELE**” főszereplőjével:

POKOLFIAI.

Filmregény 6 felvonásban.

Előadások kezdete: 5, 7 és 9 órakor.

Telefon: Igazg. 11-85. **Korzó Mozi** Telefon: Pénztár 455.

Hétfőn, kedden és szerdán, szeptember 10., 11. és 12-én

Budapestet megelőzően!
CSAK 16 ÉVEN FELELŐKNEK!
A szeptemberi sorozatos bemutatók legszebb műsora:

A cár táncosnője

(PSYCHE.)

Színmű az orosz jobbágység idejéből 6 felvonásban.

Játszák a cári udvari színház művészei. Azonkívül:

Estélyiruha kötelező

1 felvonásos burleszk.

Zigotó, a bős apa.

1 felvonásban. — Egyidejűleg:

Angol Híradó.

Legújabb aktualitások.

Előadások: A téli helyiségben 5 órakor, kedvező idő esetén 7 és 9 órakor a nyári helyiségben.

Földbirtokok, földbérletek, házak és üzletek

eladását és vételét közvetlenül

Petrik Antal nyug. állpt. tanácsos, O. F. B. által engedélyezett ingatlanforgalmi irodája, törv. bej. cég, Szegeden. Iroda: **Attila-utca 7.** Telefon: 5-69 — Lakás: **Stáció-utca 8/b.** Telefon 13-36.

Munkások II. Fogyasztási Szövetkezete
Szeged. Telefon 120.

Fűszer- és terményüzletek: 520

FEKETESAS-UTCA 19.

SZILLÉRI-SUGÁRUT 46.

ALFÖLDI-UTCA 29. (Szept. 1-től.)

Röfös-, rövidáru- és cipőüzlet:

FEKETESAS-UTCA 19.

Mindenemű cikkek a legolcsóbban beszerezhető!

Zsoldos-tanintézet

a legjobban készít elő magánvizsgákra. Összefoglaló tankönyv. A középiskola alsó négy osztályának tananyaga két kötetben megrendelhető:

Budapest, VII., Dohány-u. 84.

Kosztpénzt kihelyezésre elfogad, idejében feladott **tőzsdei** megbízásokat legelőnyösebben **vidéki** megbízásokat effektuál, pontosan teljesít a

A Magyar Köztisztviselők és Állami Kalkulációs Takarékpénztára R.-T.
Budapest, VII., Rákóczi-ut 76.

Telefon: József 60-40, József 135-32.
Sürgőnycim: Cobdenbank. 113

Közgazdaság.

Közepes bortermés várható. A földművelésügyi miniszter illetékes osztályához érkezett jelentés szerint most már végérvényesen megállapítható Csonkama gyarország borvidékeinek bortermése. Az idén általában közepes termés várható. Ez a mennyiség becslés szerint **négy-millió hektoliter**, amely a tavalyi termésnél valamivel jobb és kiadósabb. Egyes vidékek szerint **legjobban állnak a szőlők Csongrád környékén, Eger tájékán és a miskolci kerületben.** Minőség szempontjából **Tarcal és a Tokaj hegylánc páratlan szőlőtermést ígérnek.** Nagymértékben javul a termés mennyisége Kecskemét és Cegléd környékén is. Minthogy a szüret hivatalos megkezdéséről még nem érkeztek jelentések, az új borárak kezdenek kialakulni. A Dunántul egyes vidékein kereslet indult meg 7-800 koronás új borok irányában. Sopron vidékén helyenkint már a szüret előtt 800 koronás kölest csinálnak az új borra. Debrecenben 600 korona a még tőkén álló új bor ára.

Szesz a benzín pótlására. A magyar szesztermelés válságos helyzetének megoldása ügyben, mint ismeretes, a pénzügyminiszter júliusban nagy ankétot tartott. A tárgyalások során felvetődött az a kérdés, hogy mi történjék az a 30-40 000 hektoliter szesszel, melyet nem külföldre, sem Magyarországon értékesíteni nem lehet. Maga a pénzügyminiszter állapította meg, hogy rendkívül fontosnak tartja a motoroszeszkérdés mielőbbi megoldását, amely értesülésünk szerint az lesz, hogy a benzinnel kevert szeszt, motorikus célokra használják fel. A pénzügyminisztérium ebben az irányban hosszas kísérleteket végeztetett. Ennek eredményeképpen most sikerült előállítani olyan keveréket, mely a szesz és benzín vegyülékét állandósítja és a keverék víztartalmának lekötését biztosítja.

TÖZSDE

Devizaközponti árfolyamok. Valuták: Napoleon 69200 Font 87500-91900, Léva 18500-19600, Dollár 19500-20600, Fr. frank 1095-1161, Márka 004-010, Lira 830-885, Osztrák korona 2730-2950, Lei 9100-10300, Szokol 57500-61900, Sv. frank 3460-3630, Kor. dinár 20500-21800, Lengyel márka 800-965, Holland forint 7510-7950, Belga fr. 880-935, Dán korona 3500-3720, Svéd korona 5090-5420, Norvég korona 3115-3335
Devizák: Amsterdam 7510-7950, Bukarest 9000-10200, Kopenhága 3500-3720, Krisztília 3115-3335, London 87000-91400, Berlin 004-010, Olasz 820-875, Páris 1080-1146, Prága 57500-61900, Stockholm 5090-5420, Svájc 3440-3660, Bécs 2730-2950, Belgrád 20500-21800, Newyork 19200-20300, Varsó 800-965, Szófia 18.00-19600, Brüsszel 880-935.

A Szegedi Kézművesbank mindennemű tőzsdei megbízást a legpontosabban végez el.
Zürichi tőzsde. Nyitás: Páris 30.85, London 2513, Newyork 556.00, Milánó 23.65, Hollandia —, Berlin 0.000014, Bécs 0.0078%, Osztrák bélyegzett —, Szófia 5.40, Prága 16.50, Varsó 0.0023, Budapest 0.03, Bukarest 2.50, Belgrád 5.85.
Zürichi zárlat: Páris 30.70, London 2513, Newyork 556.25, Milánó 23.70, Hollandia 218.25, Berlin 0.00001, Bécs 0.0078%, Osztrák bélyegzett —, Szófia 5.40, Prága 16.55, Varsó 0.0023, Budapest 0.03, Bukarest 2.50, Belgrád 5.85.

A Szegedi Forgalmi Bank értékpapír- és devizamegbízásokat gyorsan és jutányosan teljesít.
Armenytőzsde: A mai terménytőzsdén az irányzat gabonaneműekben továbbra is szilárd. A takarmány-cikkek részben tartottak, részben lanyhák.
 Hivatalos árfolyamok: Buza 76 kg-os tiszavidéki 84000-84500, egyéb 83500-84000, 79 kg-os tiszavidéki 86000-86500, egyéb 85500-86000, rozs 55000-56000, takarmányárpa 57500-60000, sörárpa 62500-65000, zab 59000-60000, tengeri 68000-70000, repce 1350-1450, korpá 39000-40000.

Értékpapírok vételét és eladását és mindennemű tőzsdei megbízásokat pontosan bonyolít le a **Károlyi-utcai Kroó-Bank**.
 Károlyi-utca 2 és Feketesas-utca 8, sarok. Telefon 9-78 és 12-59.
 Az ADRIA biztosító társaság főgynöksége.

ERENY ÉS EZÖST KORONÁK VÉTELÉRE.

Sántha Ferenc, Tápai János, Ujvári János, Vétes Ferenc, Zsolnai Lajos kardaliosok.

Sport

A SzAK kerületi ifjusági versenye. Nagy az érdeklődés a SzAK mai kerületi atlétikai versenye iránt, amelyen indulnak a SzAK atlétái kívül Kecskemét, Hódmezővásárhely, Békéscsaba és a többi szegedi egyesületek ifjusági atlétái. A verseny az újszegedi sporttelepen délután fél 3 órakor kezdődik.

SzAK-UTC bajnoki mérkőzés. Vasárnap délután a SzAK az UTC-val játsza le előrehozott bajnoki mérkőzését. A SzAK csatársorában ezúttal Simon Ákos játszik centercsatárt, míg Megyeri a beteg Hapa helyett jobb összekötőt. Az összeállítás egyébként nem változik. A mérkőzés egynegyed 5 órakor kezdődik, előtte a staféta bajnokságok lesznek lebonyolítva.

A Birák Testülete délkerületi osztálya folyó hó 15-én, szombaton délután fél hat órakor rendkívüli közgyűlést tart. Határozatképtelenség esetén másnap vasárnap délelőtt 9 órakor tartatik meg a közgyűlés. Tárgy: megüresedett tisztségek betöltése.

Felelős szerkesztő: LOVIK KÁROLY.
 Kiadó: „Szeged” lapkiadóvállalat r.-t.
 Nyomja: Délmagyarország-nyomda, Szeged.

Üzletáthelyezés!

A n. é. közönség szives tudomására adom, hogy a Stein és Vadász cégből kiváltam és üzletemet a szemben lévő Püspökbazár épületbe (volt Lusztig Jenő-féle üzlet) helyeztem át.
 T. vevőim további szives támogatását kérve, a legszolidabb kiszolgálást biztosítva, vagyok tisztelettel
Vadász Géza rövidáruház, Püspökbazár.

Hozza be tört aranyát és ezüstjét eladni,
Vigye be ékszerait javíttatani és átalakíttatni az
Ékszeriparba Takaréktár-utca 20. sz. Dr. Gróf-palota.
 Tulajdonos: **WEISSBERGER LÁSZLÓ.**
 Egy jó házból való fiu tanoncui felvétetik.

WIRTH és ÜVEGES
 IRÓGÉPSZAKÜZLETE
 SZEGED, SZENTGYÖRGY-TÉR 5. — TELEFON 345.
Írógép javítás, kellék, jókarbantartás
 Sokszorosító, másoló, számozó, számoló ellenőrző pénztár-
 GÉPEK SZAKSZERŰ JAVÍTÓ MŰHELYE.
 Specialitások törött írógépek javításában. 543

Ügyes szőnyegszövő
leányok jó fizetéssel felvétetnek
 Teherán szőnyegszövőjében Dugonics-
 utca 18.

Tőzsdepapírok vétel, eladá-
Kelen-bank sára megbízást elfogad
 Telefon: 66 és 262

Üzletáthelyezés!

Tisztelettel értesítem t. vevőimet, hogy a Püspökbazár épületből elköltöztem Tisza Lajos-körút 40. szám alá, Vajda Ernő rőfősüzlete mellé, ahol továbbra is az összes rövidáru cikket a legolcsóbban árusítom.
 Tisztelettel

LUSZTIG JENŐ
 rövidáru nagykereskedő.

POLOSKA tökéletes kiértésére
 legbiztosabb a Frankl-féle
POLOSKA-HALÁL.
 A petéket is kipusztítja, butorokon nyomot nem hagy.
 Kis tüveg 1000 K, nagy tüveg 1500 K.
 Kapható egyedül **FRANKL ANTAL** gyógyszer-tárában **SZEGED**, Felsőváros, Szent György-tér.

HAL Szerdán, pénteken, szombaton és vasárnap nagymennyiségű élő tiszai fehér hal és apró ponty méltányos áron kerül forgalomba a Rudolf-téri halcsarnokban.

Eladó tanya

1664 négyszögöl örökföld, 3 szoba, konyha, melléképület, istálló, disznóól, az egész telek fajgyümölcsfával beültetve és körülkerítve.

Pillichfalva, Markovics.

A LEGNAGYOBB VÁLASZTEKBAN ÉS legolcsóbb árban kaphatók
Férfi- és gyermekruhák, felöltők
Földes Zoltán, Kállay Albert-u. 6.
 Nagy szövetraktár, mérték szerinti megrendelések.

Elegáns

Ebédlő divány

helyszüke miatt eladó
 Széchenyi-tér 8. sz., II. em. 21.

AZONNAL, OLCÓN, ELSŐ KÉZBŐL
Cement, mész, pala, téglá, tetőcserép
 és minden építő és tetőfedő anyag.
 Díjmentes felvilágosítás!
POLLÁK JENŐ BUDAPEST, V., Nador-utca 8.
 Sürgőnycim: CEMENTPOLLÁK. Telefon 182-89.

// Színház és Művészet //

* A szintársulat névsora. **Andor Zsigmond** a következő tagokat szerződtette le: **Andor Zsigmond** igazgató, **Gulyás Menyhért** igazgatóhelyettes, **Rónay Viktor** és **Szabó Károly** titkárok, **Rátkai Sándor** és **Klenovits György** rendezők, **Takács Ágoston** karnagy, **Békés Géza** karmester. Operatársulat: **Szász Edit** opera drámai énekesnő, **Kmetty Ilonka** opera-koloratur, **Demény Artur**, **Gallei Márton** és **Keleti Lajos** opera-tenorok, **Bihari Sándor** opera-bariton, **Molnár Rezső** opera-basszista. Operett: **Gábor Mara**, **Horváth Böske** és **Véghelyi Iza** táncos szubrettek, **Herczeg Vilmosné**, **Gulyásné Székely René** és **Kellen Rózsi** komikák, **Ila Mária** énekes naiva, **Nagy Anci** és **Völgyi Nuszi** énekes szubrettek, **Bellák Miklós** táncos komikus, tánctanár, **Delly Ferenc** táncos síheder, **Polgár Gyula** és **Herczeg Vilmos** buffók, **Máthé László**, **Kardoss József** és **Sugár Gyula** énekes bonvivantok, **Gáspár Endre** baritonista, **Hunyadi János** operett-tenor, **Károlyi Vilmos** síheder. Dráma: **Ambrus Böske**, **K. Kómives Erzsé** és **Szabó Istvánné** társalgási színésznők, **Bán Klári** és **Lengyel Gizi** szendék, **Borbély Sándorné** komika, **Gárdy Aranka** hősnő és anya, **Komáromi Rózsi** hősnő, **László Klára** naiva, **Uti Giza** anya, **Beér József** jellem, **Rubinyi Tibor** hős, **Greguss Antal** és **Bárdoss Géza** színészek, **Borbély Sándor** kedélyes apa, **Buza Győző** és **Klenovits György** hős és jellem, **Csordás György** jellemszínész, **Czobor Imre** és **Sári Gyula** lyrai szerelmek, **Pajor István** és **Szabó István** színész, **Jászai Böske** és **Vass Mihályné** sugók, **Vass Mihály** ügyelő, **Gmesi Gizi**, **Kósa Mariska** és **Szítás Mariska** táncosnők, **Babarsik Jolán**, **Hegedűs Böske**, **Kazinczy Ázofa**, **Kaposi Matild**, **Kurusa Margit**, **Miskolczi René**, **Miskolczi Eta**, **Pajor Sándorné**, **Pajor Zoltánné**, **Polgár Ilonka**, **Rátkai Sándorné**, **Rátkai Ibolyka**, **Szegedi Irma**, **Szeles Matild**, **Szemere Aranka**, **Török Erzsé**, **Váradia Ida**, **Vajda Irma**, **Zombori Maca** kardaliosnők, **Bereng József**, **Biró Tivadar**, **Csanádi Antal**, **Csonka Béla**, **Dobó László**, **Gaál Ferenc**, **Gáspár Gyula**, **Gruber Lajos**, **Hajnal Sándor**, **Lakatos Fülöp**, **R. Nagy Gyula**, **Pajor Sándor**, **Pajor Zoltán**,

PAPLANOK legszébb kivitelben készülnek legolcsóbb árban **REISER PAPLANGYÁRÁBAN** Telefon 624. Szeged, Oroszlán-utca 8, Endrényi papirkereskedés mellett. 607 Régi paplanok újá átdolgozza.

Szilágyi József
kárpitós, díszítő és tapétázási vállalatát

Tisza Lajos-körút 69. szám alá helyezte át. Uriszoba és bőrgarnitúrák elsőrendű kivitelben. Javítások jutányosan és pontosan eszközöltnék. 730

Uj üzlet!

Csanádi papirkereskedő a legolcsóbb papir, író-szer és irodafelszerelésben

Takaréktár-utca 8. Csongrádi palota.

Petykó Károly divatszükszüzlete
Kelemen-utca 7.

(Endrényi könyvkereskedés mellett) elvállal mindennemű szőrmejavítást és átalakítást. 990

Varga Mihály kötél-gyárosnál Szeged
Telefon 469. 22 Radl-utca 4.

Mindennemű kötéláru, zsineg, zsák, ponyva, szőlőkötöző fonalak és háló guári áron kapható.

Egy Meteorkályha
és egy **gázkályha eladó.**
Csekonics-utca 1. sz., I. emelet bal.

Függönyök, ágyterítőök és kelengyék
a legjutányosabban készülnek

Radó Ilonka
kézimunka és géphimző üzletében
Római-körút 10. 490 Telefon 5-11.

„ORBIS“
Műszaki Részvénytársaság Fióktelepe
Szeged,
Tisza Lajos-körút 52. Telefon 7-54.

Raktárról szállít:

Armatúrákat, szivattyukat, csöveket, fittin-geket, gatter- és körfűrészlappokat, szalag-fűrészeket. Motoros cséplőkészleteket és mindenfajta gazdasági gépet, golyós csapágyakat. Benzint, petróleumot és amerikai kenőolajokat. 899

Nagyban és kicsinyben **azonnal szállít**

raktárról éppen úgy, mint a bányákból háztartási, ipari és gazdasági célokra

POROSZ

SZENET
KOKSZOT

mosott kovácszenet

a Deutschland, Hohenzollern, Schlesien, Gotthard, Paulus, Brandenburg, Lythandra, Wolfgang, Graf Franz, Frieden, Anna, Emma és Römer bányák szenének magyarországi eladási irodája

VÁGÓ REZSŐ

szénnagykereskedő Budapest, V., Báthory-u. 5.
Telefon: 21-37, 114-77, 147-00, 51-81. Sürgőnycim: Tizezer Budapest

APRÓHIRDETÉSEK

Brilláns ókszer, arany, ezüstbevéltás. Bizományi árak eladása. Tóth, Kölcsey-utca 7. 187

Bőrkabátok

férfi és női, készen és méret után. Mikszáth Kálmán-u. és Mars-tér sarok. Bőrruhagyár. Telefon: 14-73, 5-24. 119

Csipke (Hecserli) naponta frissen passirozva kapható. Maschek, Róka-utca 8, I. emelet. 636

Ügyvédi irodai teendőkhöz jártas gyors- és gépiró férfi, esetleg női alkalmazottat, azonnal való belépésre keres dr. Löbl Sándor ügyvéd, Korona-utca 11.

HIMZÉST, minden más kézimunka, és előrajzolást a legmodernebb minták alapján, elismert legszebb kivitelben és legjutányosabb áron készítik. **MÜLLER ERZSI** kézimunka-üzlete Takaréktár-utca 1. 410

Faszén M é s z

csomagolva 639 darabos és olított
KLEIN B. VILMOS R.-T. Telefon 13-37.

Korszakot alkotó új felfedezéssel

gyarapodott az amerikai növényviaszk és amerikai növényolajból gyártott **VILÁGHIRŰ**

HARRY

CIPŐPASZTA nagyszerű minősége

Magyarországon már mindenütt forgalomban van!!

Minden jobb üzletben kapható!

Vigyázz! Csak az a valódi, amely dobozon a **HARRY** szó rajta van.

HORDÓ!

Prima

boros hordók kaphatók

Unghváry Sándornál
Nagykőrösön. 299

Levélbeli érdeklődésre szívesen válaszolok.

ÚJ KÉZIMUNKA-ÜZLET!

ELŐNYOMDA

Kézimunkák a legegyszerűbb és legművészebb kivitelben. Előnyomás a legdivatosabb minták szerint.

PODESOLGA
BOCSKAY-UTCA 6. SZ.

Órlási választék legújabb tömörítés hákoszobáiban 646

BUTOR Schaffer Testvéreknél
Kossuth Lajos-sugárút 8. Elsőrendű minőség. Meglepő olcsó árak. Telefon 7-73.

„KÉZIMUNKAHÁZ“

Szeged, Kölcsey-utca 10. szám. + Telefon: 13-50.

Ajánlja gyapju- és selyemfonalait a legmértányosabb árakban.

FISCHER ISZÓ. 697

Két középiskolai tanuló teljes ellátást kaphat uri családnál a Belvárosban.

Cím megtudható 6-81-es telefonon. 617

Ifj. ZSEMBERI JÓZSEF ócskavas, fém- és palackkereskedő
Szeged, Boldogasszony-sugárút 40. Telefon 15-24. Vagontételnél kedvezményes árajánlattal külön szolgálók. 456

CSERÉPKÁLYHÁK

különbéféle szín és méretben kaphatók **LANDESBURG** cementárugyárában

Tüzipát (száraz) bükk, tölgy, cser, hasás és dongrong állapotban, valamint pék-fát is szállít (cseh, román import és elsőrendű faszenet és beföldít) **A LABORCVÖGÖGYI FATERMELO R.-T.** Budapest, VII., Rákóczi-ut 38. Sürgőnycim: Laborcfa, Budapest. Telefon: József 118-43. 595

Szövetek, kosztümekelmék, mosóárak választékos raktára

Basch Albert divatáruháza
Szeged, Kölcsey-utca 5. 608

Kereskedelmiből érettségizett **irodai** teendőkhöz jártas intelligens fiatalember **jobb állást keres**

„Megbízható“ jellegre a kiadóba. 641

Olcsó bevásárlási forrás:

festékek, kész olajfesték, zománcok minden színben, kence, butor- és kacsilakkok stb. kaphatók 120

Birn Simon, Margit-utca 12. sz.

Utlevél

megszállott területekre és külföldre vizummal ellátatjuk s utazáshoz készen helyben átadjuk.

Megszállott területeken lévő

okmányai beszerzéséről, ingóságai áthozataláról, ingatlan vagyona, gazdasági ügyeiről gondoskodunk.

Külföldre utazás,

nyaralás, üdülés, gyógykezelés stb. ügyekben díjtalanul felvilágosítást és tanácsot ad

Utazási és Idegenforgalmi Iroda
Szeged, Széchenyi-tér 15. (Kiss D.-palotta) II. emelet. Telefon 15-78. 60

Értékpapír kurzusokat
a leggyorsabban és legpontosabban közöl Önnel a

Magyar Távirati Iroda

szegedi fiókja
Szeged, Somogyi-utca 11. Telefon 17-60.

A hivatalos értéktőzsde-nyitást

11 óra 45 perckor, **tőzsdezárlatot**

13 óra 45 perckor bemondják Önnek telefonon; magánforgalmi jelentések 11-30-kor, 14-30-kor, 17-30-kor és 19-30 kor.

Hivatalos deviza-jelentések

Budapestről, Newyorkból, Párisból, Zürichből, Berlinből és Prágából.

Telefonjelentésekre előfizetéseket a nap minden órájában elfogadunk.

Permanens szolgálat reggel 7-től éjjel 1 óráig.